

Returordning for PCB-holdige isolerglassruter

Årsrapport 2017

Dato: 23.3.2018

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	BAKGRUNN	4
	RETURSYSTEMET	5
1.1	Innsamling av PCB-ruter	5
1.2	Lokale mottak for PCB-ruter	5
1.3	Sluttbehandling av PCB-ruter.....	6
1.4	Kvalitetssikring.....	6
2	FINANSIERING	6
2.1	Deltakere i retursystemet.....	6
2.2	Rekruttering av nye deltakere	7
2.3	Kontrollmedlemmer	7
2.4	Beregning av markedsandel.....	8
2.5	Nye ruteenheter ut på markedet	9
3	INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER	10
3.1	Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter	10
3.2	Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg	12
3.3	Vurdering av innsamlingsresultat	12
3.4	Sluttbehandling av vinduer.....	13
3.5	Mengder PCB	13
4	INFORMASJON	14
4.1	Generell informasjon.....	14
4.2	Kurs for avfallsmottak om PCB-ruter.....	15
4.3	Utsendelse av PCB-merker.....	15
5	ØKONOMI	16
	VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2017	17

SAMMENDRAG

PCB regnes som en av de farligste miljøgiftene, og myndighetene har derfor stort fokus på høy innsamling av avfallsfraksjoner med PCB-innhold. PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975 (kan finnes i importerte ruter frem til og med 1979). Ruteretur AS ble opprettet den 3.6.2002 for å drive et retursystem for disse rutene. Rutereturs retursystem for PCB-holdige isolerglassruter fikk fornyet godkjenning av Miljødirektoratet, tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet, 3. desember 2010.

Norsk Gjenvinning AS håndterte all transport og behandling av PCB-ruter for Ruteretur AS i 2017.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskap. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 398 kommuner. Det er mer enn 350 avfallsmottak i systemet som dekker over 90 prosent av Norges kommuner. De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak, hvor de mottar PCB-ruter for Ruteretur, fordelt over hele Norge.

Fra oppstarten av Ruteretur i 2002 og frem til 2011 var det en klar økning i innsamlet mengde PCB-holdige isolerglassruter. I 2011 hadde Ruteretur for første gang en nedgang i innsamlede mengder. Innsamlet mengde har gått jevnt nedover de fire siste årene. I 2017 samlet Ruteretur inn 36 545 vinduer, mot 41 319 vinduer i 2016 (omregnet fra kg til antall vinduer). Nedgangen er som forventet da mengden gjenstående PCB-ruter i norske bygg går nedover. I tillegg har Ruteretur hatt høyt fokus på sortering de siste årene, slik at andelen ruter som ikke er PCB-ruter, har blitt redusert i det som samles inn som PCB-ruter.

Rutereturs deltakere rapporterte at de i 2017 solgte litt over 1,96 millioner isolerglassruter i Norge. I 2016 ble det rapportert i underkant av 1,94 millioner isolerglassruter. Produksjon av isolerglass i Norge er betydelig redusert de senere år. I 2010 var andelen produsert i Norge på 66 prosent og i 2017 var dette redusert til under 14 prosent. De senere årene har mange vindusforhandlere og kjøpere med direkte import fra utlandet etablert seg og konkurransen er stor.

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var kr 12 fra januar til september 2017. Vederlaget ble redusert til kr 9 fra 1. oktober 2017. Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at denne årsrapporten er utarbeidet. Årsresultatet for 2017 forventes å bli ca. kr 6 millioner.

Informasjon er et av Rutereturs viktigste virkemiddel for å sikre innsamling av PCB-holdige ruter og høy deltakelse. Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres og ikke minst kunnskapsheving hos mottakene som Ruteretur har avtale med, er sentrale informasjonsoppgaver. Det ble avholdt åtte kurs ulike steder i landet i 2017 for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 139 personer på kursene.

Ruteretur arbeider også aktivt med informasjon mot produsenter og ulike grupper importører av isolerglass for at disse skal være kjent med sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig. I 2017 fortsatte Ruteretur sitt arbeid mot entreprenører og importører av isolerglassruter som ikke var deltakere i Ruteretur. Dette resulterte i at Ruteretur fikk 28 nye deltakere. Ved utgangen av 2017 var det 198 deltakere i Ruteretur.

1 BAKGRUNN

PCB (polyklorete bifenyler) er en gruppe syntetiske klorforbindelser som er giftige, tungt nedbrytbare og bioakkumulerende. Ny bruk av PCB ble forbudt i Norge i 1980. De viktigste kjente utslippskildene i dag er PCB-holdige produkter og bygningsmaterialer, både de som er i bruk og de som er kastet. Utlekking fra forurenset grunn og sedimenter gir fortsatt miljøproblemer, og PCB er årsaken til kostholdsråd i flere fjorder.

I Norge finnes PCB i luft, vann, sedimenter, jord, matvarer og i de fleste levende organismer. Siden PCB oppkonsentreres i næringskjeden er mennesker og rovdyr spesielt utsatt. Opptak hos mennesker skjer hovedsakelig gjennom mat, blant annet morsmelk, og i mindre omfang ved innånding og via huden.

PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975. Etter 1975 ble PCB ikke benyttet i norske vinduer, men man kan finne PCB i importerte vinduer frem til og med 1979. Fra 1980 trådte en egen PCB-forskrift i kraft og det ble forbudt å benytte PCB i nye produkter.

Når PCB-holdige isolerglassvinduer kasseres er de definert som farlig avfall. De skal derfor leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Til tross for dette ble det tidligere levert svært små mengder med PCB-holdig isolerglass til slike mottak. Årsaken var trolig en kombinasjon av høye kostnader og manglende kunnskap. Miljøverndepartementet tok derfor i 2002 et initiativ overfor bransjen og fikk i stand en frivillig avtale om bransjeansvar for kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur ble som en følge av dette stiftet 3.6.2002. Selskapet har som formål å utvikle, drive, styre, overvåke og organisere en kostnadseffektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom returordning som sikrer innsamling av PCB-holdige isolerglassruter på en miljømessig forsvarlig måte.

Selskapet eies av følgende selskaper, alle med 1/5 hver:

✓ Norges Bygg- og Eiendomsforening	✓ Norsk Eiendom
✓ Norsk Trevare	✓ Hovedorganisasjonen Virke
✓ Glass og Fasadeforeningen	

I juli 2004 ble det forskriftsfestet¹ at produsenter og importører av isolerglass skal sørge for et landsdekkende mottakssystem for PCB-holdig isolerglass og finansiere driften av dette. De pålegges en plikt til å informere om systemet til avfallsbesittere og kjøpere av isolerglass. Forpliktelsen til produsenter og importører skal dekkes gjennom deltakelse i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Med virkning fra 1.6.2008 ble forskriften endret slik at kommunene fikk plikt til å motta inntil 500 kg PCB-ruter per år per avfallsbesitter fra husholdninger og virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Kommunen skal vederlagsfritt ta imot kasserte PCB-holdige ruter fra husholdninger.

Rutereturs fikk fornyet godkjenning 3. desember 2010, og denne er løpende. Ruteretur er det eneste godkjente retursystem for PCB-holdige isolerglassruter.

¹ Kapittel 14 i avfallsforskriften.

RETURSYSTEMET

1.1 Innsamling av PCB-ruter

Forutsetninger som ble lagt til grunn da Ruteretur ble godkjent var at selskapet skulle arbeide aktivt for å sikre høy innsamlingsgrad av PCB-holdige isolerglass som kasseres. Selskapet skal videre arbeide med å kartlegge produsenter og importører slik at disse kan bli medlem av retursystemet. Et viktig virkemiddel er aktiv informasjon til potensielle avfallsbesittere og potensielle deltakere, men også gjennom å synliggjøre et landsdekkende innsamlingssystem.

Organisering av innsamlingssystemet

Norsk Gjenvinning AS håndterer innsamling og transport av PCB-ruter i hele Norge for Ruteretur (avtale fra 1. juni 2016). Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge og henter PCB-ruter fra alle kommunale/interkommunale mottak som har avtale med Ruteretur. Avfallsbesittere med større mengder kan levere PCB-ruter direkte til regionale mottak innenfor maksimal normalpris (1400 kr per tonn). Avtalen med Norsk Gjenvinning AS omfatter også transport av PCB-rutene fra de regionale mottakene til behandlingsanlegget som Ruteretur har inngått avtale med.

Sluttbehandlingen av PCB-ruter foregår i Fredrikstad etter avtale med Norsk Gjenvinning AS.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om henting av PCB-ruter fra deres avfallsmottak for PCB-ruter som leveres av privatpersoner/husholdninger og mindre mengder fra bedrifter. Avtalen innebærer gratis henting av PCB-ruter på mottak, gratis kurs om PCB og PCB-ruter, informasjonsmateriell og kostnadsfri leie av innsamlingsutstyr samt en godtgjørelse for hele PCB-ruter som de leverer til Rutereturs innsamlingssystem. Avtalen stiller krav om at PCB-ruter skal sorteres riktig og at mottaket ikke kan ta mer enn maksimal normalpris ved mottak av PCB-ruter fra næring. Maksimal normalpris er kr 1400 per tonn.

Ruteretur sørger for, gjennom sin regionale innsamler, at kommunale og interkommunale avfallsmottak, vederlagsfritt får tilstrekkelig med utstyr for mellomagring av hele og knuste PCB-ruter. Utstyret består normalt av L-stativer (glasstativer) for hele PCB-ruter og spennlokkfat, eller IBCer, for knuste PCB-ruter. På mottakene skal det kontrolleres at de isolerglassruter som leveres som PCB-ruter omfattes av returordningen. Etter kontroll settes ruter som skal sendes videre til regionalt mottak på L-stativer. Knust glass skal i spennlokkfat eller IBC. Når PCB-rutene hentes av Norsk Gjenvinning, skal de være ferdig sortert, pakket og klargjort for transport. PCB-ruter fra kommunale og interkommunale mottak, som Ruteretur har avtale med, blir sortert og mellomagret på regionale mottak før de fraktes til sluttbehandling.

1.2 Lokale mottak for PCB-ruter

Kommunale og interkommunale avfallsmottakene som Ruteretur har avtale med mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 398 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i retursystemet. Avtalene dekker over 90 prosent av Norges kommuner. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. En oppdatert oversikt over mottaksplassene i hvert fylke ligger på Rutereturs hjemmeside (www.ruteretur.no).

Ruteretur har siden 2011 inngått 87 avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om mottak av PCB-ruter. Gjennom avtalen forplikter avfallsselskapene seg til å samle inn PCB-ruter til en makspris fra næring, og vederlagsfritt ta imot PCB-ruter fra privatpersoner. Maksprisen var kr. 1400 per tonn i 2017, som i 2018, og reguleres gjennom avfallsforskriften kapittel 14. Lokale mottak som har avtale med Ruteretur er også forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs i løpet av det første avtaleåret for å sikre kunnskap om PCB og PCB-ruter på lokale mottak.

1.3 Sluttbehandling av PCB-ruter

Norsk Gjenvinning AS har avtale med Ruteretur om behandling av alle PCB-ruter som samles inn, og innehar konsesjon for behandling av PCB-holdige ruter på sitt anlegg på Øra, i Fredrikstad kommune. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist og går til Glava for materialgjenvinning (glassvatt). Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall. I dag destrueres denne fraksjonen hos Fortum i Danmark.

1.4 Kvalitetssikring

Det utføres jevnlig revisjoner/kontroller av behandlingsanlegget og alle regionale mottak. Formålet med kontrollene er å sikre at Rutereturs kontraktspartnere følger opp sine forpliktelser i forhold til avtalene de har med Ruteretur. Videre er besøkene en viktig arena for Ruteretur for å få bedre innsikt i hele nedstrømsløsninger for PCB-rutene.

I løpet av 2017 ble det utført 11 temarevisjoner ved regionale mottak i hele Norge. Det ble utført én temarevisjon av behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning på Øra i Fredrikstad. Videre ble det utført tre besøk på Øra hvor det blant annet ble foretatt kontroll av sorteringen av PCB-ruter levert fra regionale mottak.

Revisjonsarbeidet er viktig for å avdekke avvik og oppnå god dialog mellom partene. Aktiviteten knyttet til dette arbeidet vil være høy også i 2018.

2 FINANSIERING

2.1 Deltakere i retursystemet

Norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass eller produkter som inneholder isolerglass, skal sørge for at enhver avfallsbesitter kan levere kasserte PCB-holdige isolerglassruter til forsvarlig behandling og til en pris som ikke overstiger normalpris for levering av isolerglassruter uten PCB til vanlige avfallsmottak. Produsentene og importørene skal dekke merkostnadene utover dette.

Produsenter og importører skal dekke sine plikter etter avfallsforskriften² gjennom deltakelse i et retursystem som er godkjent av Miljødirektoratet. Ruteretur arbeider aktivt for å oppspore og få med flest mulig importører som deltakere.

² Avfallsforskriftens § 14-3

Ruteretur fikk 28 nye deltakere i 2017. Ved utgangen av 2017 var det 198 deltakere i Ruteretur (vedlegg 1). Totalt ni deltakere ble meldt ut i 2017. Utmeldelsen skjedde som følge av nedlegging av virksomhet, salg, fusjonering og konkurs.

2.2 Rekruttering av nye deltakere

Ruteretur arbeider aktivt for å rekruttere produsenter og importører som deltakere i retursystemet. Vårt arbeid med rekruttering av nye deltakere fokuserer på importører da produsentene i Norge alt er deltakere i returordningen. Rekrutteringen gjøres normalt ved å først identifisere potensielle importører og deretter sende informasjon og følge dem opp via telefon.

Ruteretur har en rekke deltakere som importerer fra utenlandske produsenter. Mange av disse er byggentreprenører. Ofte kjøper den samme byggentreprenøren isolerglass fra ulike leverandører/produsenter både fra inn- og utland. I mange tilfeller er det bare en liten del av omsatt mengde isolerglass som entreprenøren importerer selv. Den resterende del kjøpes av leverandører/produsenter. Entreprenøren er dermed i en situasjon hvor han både er en importør (iht. § 14-4 i avfallsforskriften) og kjøper av isolerglass (iht. § 14-5). Uansett hvem entreprenøren kjøper sine isolerglass av, må han kunne etterspørre og dokumentere at selskapene han kjøper isolerglass av er deltakere i en godkjent returordning. Ruteretur er det eneste godkjente returselskapet for isolerglass i Norge.

Vervekampanjene som Ruteretur har utført de siste årene har blitt videreført også i 2017. I tillegg har Ruteretur kontaktet medlemmene i Glass- og fasadeforeningen, først ved e-post og senere ved oppringing til mange av disse, for å fortelle om deres forpliktelser til å være deltaker i et retursystem.

Ruteretur har fått et tettere samarbeid med Miljødirektoratet i løpet av 2017. At Ruteretur og Miljødirektoratet samkjører sitt arbeid har vist seg å være svært effektivt. Ruteretur fikk 28 nye deltakere i 2017. Når en potensiell importør er identifisert, starter et tidkrevende arbeid med å rekruttere de som deltakere. Ruteretur alene har få virkemidler overfor de som nekter å oppfylle sine forpliktelser som importør etter forskriften, men med støtte fra myndighetene står Ruteretur mye sterkere.

Ruteretur inngikk et samarbeid med StartBank i 2015, noe som øker vår synliggjøring mot kjøper av vinduer som benytter StartBank. Ruteretur hadde et møte med StartBank i 2017 for å følge opp arbeidet med å synliggjøre Ruteretur hos StartBank. Ruteretur har også et tilsvarende samarbeid med Norsk Byggevardatabase (NOBB).

2.3 Kontrollmedlemmer

Forskriften stadfester at de som kjøper mer enn 200 isolerglassruter per år skal etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. For kjøpere av isolerglass, opererer Ruteretur derfor med kontrollmedlemskap. Et kontrollmedlemskap innebærer en forpliktelse til å kjøpe isolerglass kun av bedrifter som er deltakere i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Gjennom sitt kontrollmedlemskap vil bedriften synliggjøre at de ivaretar sine forpliktelser etter forskriften og viser vilje til å støtte opp om innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter.

Ruteretur rekrutterte 13 nye kontrollmedlemmer i 2017. Ved årsskiftet var det 63 kontrollmedlemmer tilknyttet Ruteretur.

2.4 Beregning av markedsandel

Pliktene for hver produsent og importør omfatter den forholdsmessige andel av kasserte PCB-holdige isolerglassruter som tilsvarer vedkommende markedsandel for isolerglass til det norske markedet. Markedsandel baseres på antall isolerglassruter den enkelte produsent/importør sender ut på det norske markedet.

Deltakere rapporterer til Ruteretur hver måned hvor mange ruter de sendte ut på markedet den forgående måneden. Aktører med mindre mengder har unntaksvis fått sjeldnere rapporteringsintervall. Angivelse av mengde ruteenheter som sendes ut på markedet, fordelt på importerte ruter og ruter produsert i Norge, oppgis ved rapportering. Basert på denne rapporten fakturerer Ruteretur et vederlag.

Ruteretur var det eneste godkjente returselskaper for PCB-ruter i 2017.

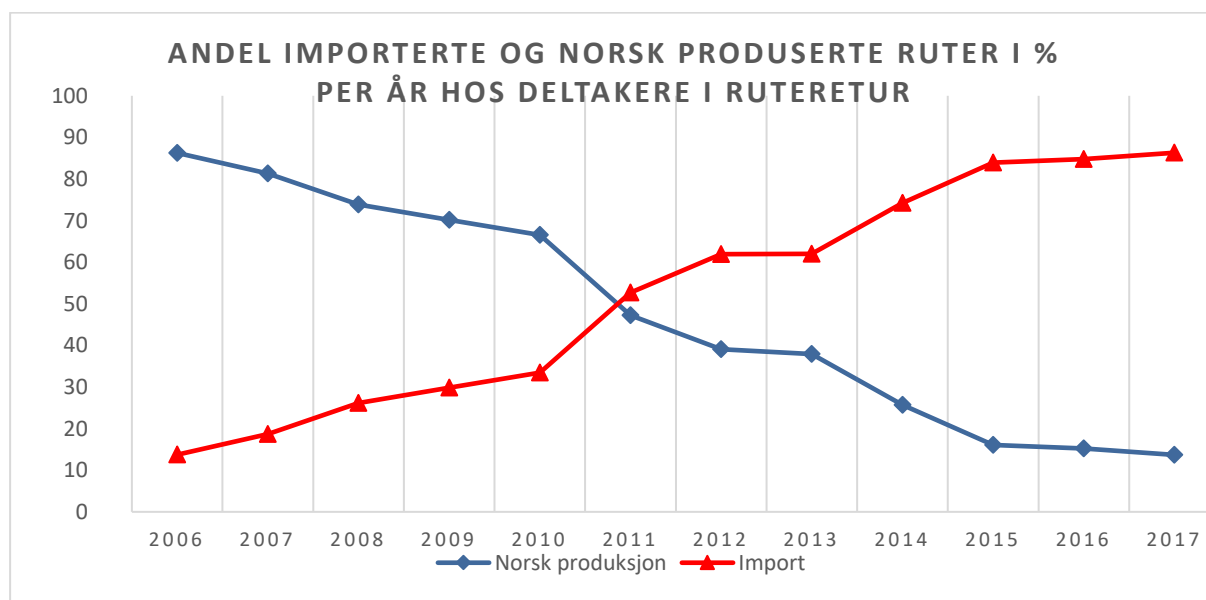
2.5 Nye ruteenheter ut på markedet

I 2017 ble det sendt om lag 1,964 millioner isolerglassruter ut på det norske markedet, ifølge de tall som har blitt rapportert inn til Ruteretur.

Figur 1: Årlige mengder nye isolerglassruter ut på markedet.

En stadig økende andel av nye isolerglassruter som sendes ut på det norske markedet, er importerte ruter. Utviklingen siden 2006 er vist i figur 2.

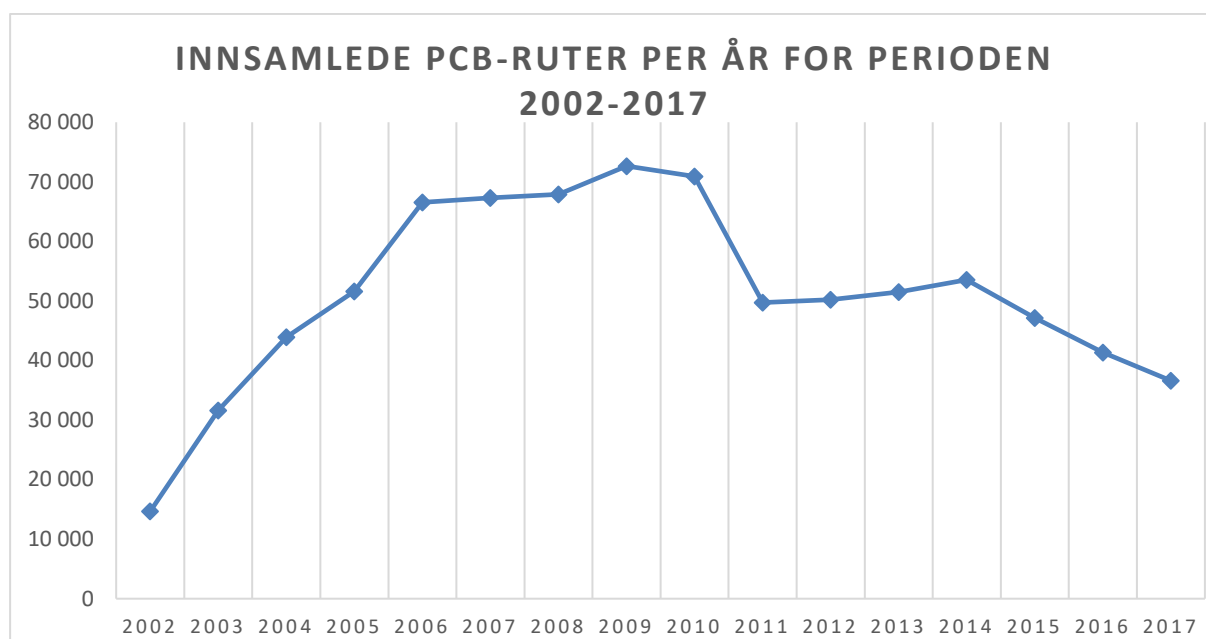
Figur 2: Importerte og norskproduserte isolerglassruter.

Vi ser av figur 2 at importdelen har økt jevnt fra 13,7 prosent i 2006 til rundt 86,3 prosent i 2017. Vi registrerer at også norske isolerglass- og vindusprodusenter i økende grad importerer isolerglass.

3 INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER

3.1 Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter

Ruteretur startet innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i 2002. Utviklingen i innsamlede mengder er vist i figur 3.

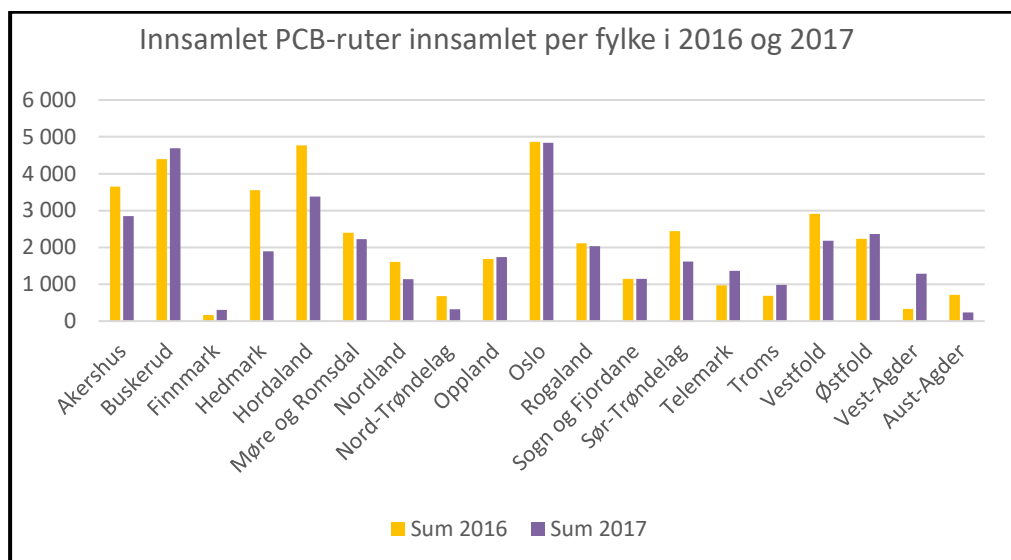
Figur 3: Innsamlet mengde PCB-ruter per år.

I 2017 ble det samlet inn omlag 36 000 ruter. Dette er den laveste mengden innsamlet siden 2004.

Innsamlede mengder ruter økte frem til 2009 da om lag 72 000 ruter ble samlet inn. I 2010 registrerte vi en liten nedgang av innsamlet mengde. Det var først i 2011 at vi fikk en stor reduksjon på rundt 30 prosent sammenlignet med året før. Den kraftige nedgangen fra 2011 skyldes i hovedsak ny organisering av retursystemet fra sommeren 2011. Ruteretur har de seneste årene hatt en betydelig bedre kontroll med og intensiv opplæring om hvilke ruter som skal inn i retursystemet for PCB-ruter. Det har ført til at mengden reduseres samtidig som antall PCB-ruter som fremdeles er i bruk avtar.

På grunn av store variasjoner i folkemengder, bygningsmasser og bygge- og riveaktiviteter, fra år til år, vil den årlige mengden med innsamlede PCB-ruter per fylke variere betydelig.

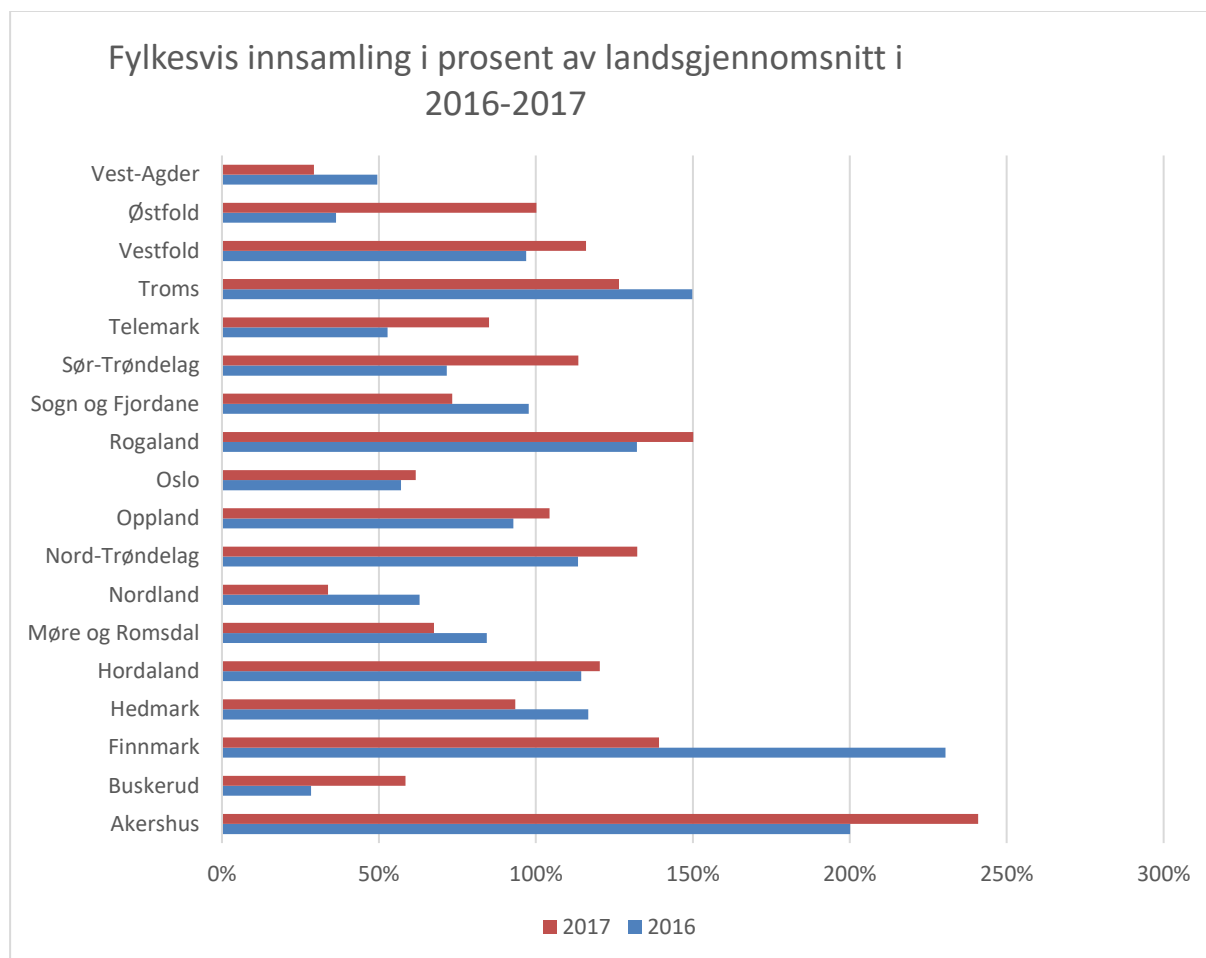
I figur 4 er det gitt en oversikt over antall PCB-ruter innsamlet per fylke i 2016 og 2017.

Figur 4 Innsamlede PCB-ruter per fylke

Det fremgår av figuren at det har vært en reduksjon i innsamlede mengder PCB-ruter i de fleste fylker i 2017, men det er noen fylker som har hatt en liten økning.

Figur 5, på neste side, viser fylkesvis innsamling per 1000 innbyggere i forhold til prosent av landsgjennomsnittet.

Figur 5: Fylkesvis innsamling i prosent av landsgjennomsnitt.

Innsamlingen i forhold til folkemengde varierer mye. I 2017 var Akershus fylke det fylket med høyest innsamling av PCB-ruter per innbygger.

3.2 Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg

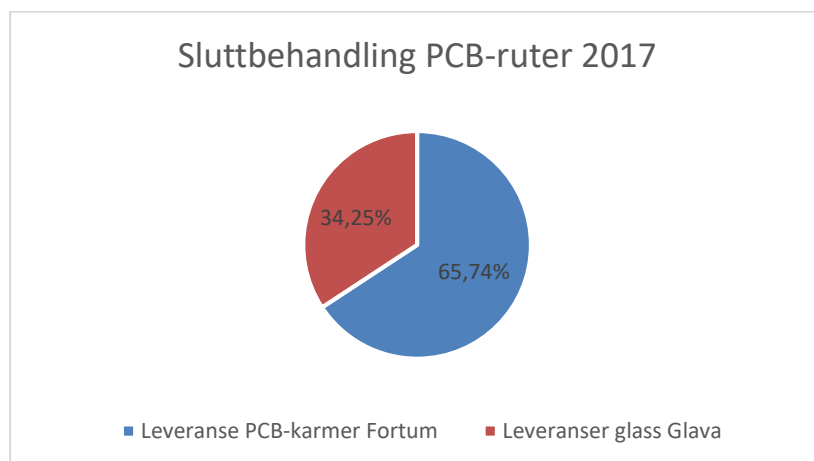
Ruteretur har tidligere beregnet at det i perioden 1965 til 1975 ble installert 2 050 000 isolerglassvinduer i norske bygg. Gjenværende mengder ble da anslått til ca. 600 000 PCB-vinduer. Dette anslaget er for lavt. Mengden gjenværende PCB-ruter er høyere enn tidligere antatt. Ruteretur antar i dag at det fortsatt er noen hundre tusen PCB-vinduer igjen i norske bygg, men det er vanskelig å anslå hvor mange hundre tusen.

3.3 Vurdering av innsamlingsresultat

Ruteretur gjør vurderinger av antatt mengde vinduer som kasseres hvert år, men slike betraktninger er høyst usikre. Vi har derfor ikke funnet det riktig å angi en innsamlingsprosent for årene etter 2007. Men det er ingen tvil om at innsamlingsprosenten er høy da retursystemet er godt kjent og har over 350 mottak over hele landet.

3.4 Sluttbehandling av vinduer

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS på Øra i Fredrikstad. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist. Det rene glasset går til Glava for materialgjenvinning. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall og destrueres ved forbrenning med høy temperatur. Norsk Gjenvinning sendte i 2017 denne fraksjonen til Fortum i Danmark for sluttbehandling.

Figur 6: Sluttbehandling av PCB-vinduer

Figur 6 viser andel sortert til materialgjenvinning og energigjenvinning i 2017. Totalt ble omlag 34 prosent av innsamlede mengde materialgjenvunnet som glass.

Norsk Gjenvinning har oppgitt at de mottok 1349 tonn PCB-ruter for behandling fra Ruteretur i 2017. Av dette ble det 462 tonn glass som gikk til Glava og 887 tonn karmer og avstandslisters med PCB som gikk til Fortum i Danmark.

3.5 Mengder PCB

Tidligere beregninger og erfaringer fra en rekke analyser, viser at mengden PCB per m² isolerglass ligger i området ca. 50-70 gram. Det er imidlertid en rekke analyser som viser lavere innhold av PCB, samt at en del av de vinduer som er produsert i perioden som returordningen omfatter, ikke har inneholdt PCB. Umerkede vinduer omfattes av ordningen hvis en kan anta at de kan være fra den aktuelle perioden. Tidligere analyser av umerkede vinduer viser at omlag 50 % av disse inneholder PCB. Et anslag basert på disse opplysningene viser at Ruteretur samler inn ett til to tonn ren PCB i året.

Vi presiserer at det er betydelig usikkerhet knyttet til disse dataene, men det gir en pekepinn på hvor mye ren PCB som blir samlet inn gjennom returordningen.

4 INFORMASJON

4.1 Generell informasjon

Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres, og at disse inngår i et system for sikker håndtering av PCB er en sentral oppgave for Ruteretur. De ansatte på avfallsmottakene må være kjent med hvordan PCB-rutene skal håndteres. Videre gir Ruteretur informasjon til produsenter og importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig.

Sentrale målsettinger for informasjonsarbeidet er:

- at det blir kjent for alle som skal skifte vinduer at disse kan inneholde PCB, at PCB er en alvorlig miljøgift og at vinduer fra en bestemt periode av den grunn må leveres inn til forsvarlig behandling
- at det landsdekkende retursystemet for innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i regi av Ruteretur er kjent blant målgruppene
- at det er kjent at kostnaden for å levere PCB-holdig isolerglass til retursystemet ikke overstiger kr 1400 per tonn
- at alle produsenter og importører av isolerglass og produkter med isolerglass er kjent med at de plikter å delta i et retursystem for PCB-holdig isolerglass
- at kjøpere av mer enn 200 isolerglassruter er kjent med plikten om å etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltager i et retursystem

I 2017 har vi, som tidligere, brukt en rekke virkemidler for å spre informasjon:

- Besøk og kurs hos våre regionale mottak og avfallsselskaper
- Hjemmesider på internett (www.ruteretur.no)
- Utsendelse av brosjyrer, plakater og annet informasjonsmateriell
- Jevnlig annonsering i blant annet Kretsløpet, bygg.no, byggmesteren.as, Glass og Fasade, Google m.fl.
- Flere pressemeldinger, blant annet på bygg.no.
- Deltagelse med stand og/eller annonsering på blant annet Glass- og Fasadedagene, Byggavfallskonferansen, Avfallskonferansen og Farlig Avfall 2017.
- Kurs- og veiledningsvirksomhet, særlig rettet mot dem vi har avtale med (avfallsmottak)
- Spesielle informasjonstiltak rettet mot spesifikke målgrupper, som entreprenører

Utover dette har Ruteretur gitt løpende informasjon gjennom besvarelser av innkommende telefonsamtaler og e-post.

Hjemmesiden ruteretur.no

Rutereturs hjemmeside er selskapets viktigste ansikt utad og henvender seg blant annet til de som skal skifte/levere vinduer. Her gis detaljert informasjon om hva som anses som PCB-ruter, hvordan man skal ta hånd om slike ruter og hvor de kan leveres.

Videre har vi satt fokus på å gi informasjon til importører av isolerglass og isolerglassprodukter om hvilke krav som stilles til den type import. Hjemmesiden gir informasjon om returordningen,

finansiering av ordningen og hvilke deltakere og kontrollmedlemmer som er med i Ruteretur. Deltakere i Ruteretur rapporterer månedlig produksjon og importmengder av isolerglass. Det er mulig å registrere dette direkte fra et elektronisk vederlagsskjema på websiden. Dette forenkler rapporteringen for mange.

Den tredje gruppen det er fokusert på er avfallsmottak som har avtale med Ruteretur. Det er opprettet en egen side hvor disse kan finne informasjon, blant annet om gratis informasjonsmateriell og Rutereturs kurs rettet mot avfallsmottak.

Hjemmesiden inneholder oversikt over alle kommunale og interkommunale avfallsmottak for PCB-ruter som har avtale med Ruteretur. I tillegg har siden en oversikt over Norsk Gjenvinnings regionale mottak hvor alle kan levere PCB-ruter til en maksimumspris på kr 1400 per tonn, også andre privateide avfallsselskaper, entreprenører og andre med større mengder PCB-ruter.

Ruteretur lanserte nye hjemmesider 1. mars 2017. All informasjon ble da oppdatert og sidene ble modernisert, blant annet med nytt design og «nettbutikk» for enkel bestilling av gratis informasjonsmateriell. Påmelding til kurs gjøres nå enkelt via hjemmesidene som også ble mobiltilpasset. Sidene hadde 6 354 brukere og 20 038 visninger fra 1. mars og ut året i 2017.

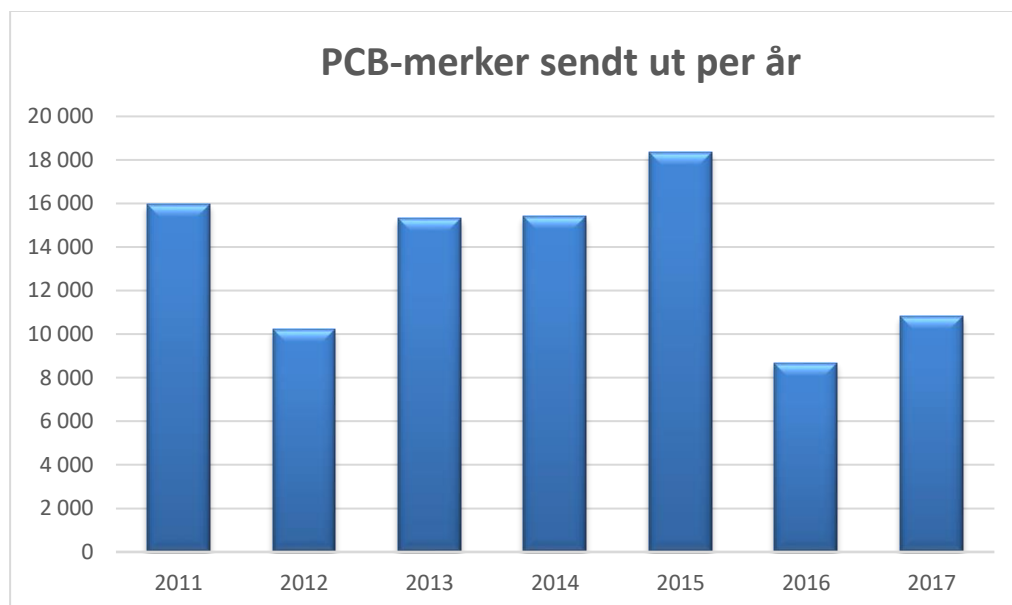
4.2 Kurs for avfallsmottak om PCB-ruter

Alle kommunale og interkommunale avfallsselskap som har avtale med Ruteretur, får tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter minst en gang i året i sin region. De er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs innen ett år etter at de har inngått avtale med Ruteretur.

Det ble i løpet av 2017 avholdt åtte kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 139 personer på kursene.

4.3 Utsendelse av PCB-merker

Etter at det ble innført merkeplikt for PCB-holdige ruter som er i bruk, har Ruteretur fulgt dette opp med å tilby klistremerker til slikt bruk. Merkene ble utviklet i samarbeid med Miljødirektoratet. I løpet av 2017 har vi sendt ut 10815 merker. Siden mars 2017 har det vært kostnadsfritt å bestille og motta merker. Det var en markant nedgang i utsendelse av merker fra 2015 til 2016. I 2017 har det vært en liten økning. Totalt har vi per 31.12.2017 sendt ut 565 250 merker.

Figur 7 PCB-merker, årlig sendt ut.

Ruteretur ser på bruk av merkene som et viktig virkemiddel i arbeidet med å få kanalisert PCB-holdige isolerglassvinduer til retursystemet og gjøre Ruteretur og selskapets oppgaver kjent. Vi informerer derfor regelmessig om merkeplikten i forbindelse med vårt oppsøkende informasjonsarbeid.

5 ØKONOMI

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var fra januar til september 2017 kr 12. Fra oktober 2017 ble vederlagssatsen redusert til kr 9. Vederlaget ble altså redusert for at selskapets relativt høye egenkapital skulle komme deltakerne til gode.

Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at årsrapporten er utarbeidet. Årsresultatet for 2017 forventes å bli ca. kr 6 million, som er noe bedre enn budsjettet.

Det forventes at godkjent årsregnskap for 2017 vil vise en positiv egenkapital på ca. kr 23 million. Selskapets solide økonomi legger et godt grunnlag for fortsatt høy satsning på å få inn alle PCB-holdige isolerglassruter. Informasjons- og kontrollvirksomheten vil fortatt være betydelig for å oppnå dette. Videre vil arbeidet med "gratispassasjerer" fortsatt være prioritert.

VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2017

Firmanavn	Firmanavn	Firmanavn
Aarstad Bygg Consult AS	Glassimport AS	Osterhausgaten Dører & Vinduer AS
Abora AS	Glassmester A. Appelbom AS	Pilkington Norge AS
ADVIK AS	Glassolutions Norway AS (Saint-Gobain Bøckmann AS)	PK Entreprenør AS
AlbinVindu as	Glassteam AS	Plastmo AS
Alglass Vindu AS	Glasverkstaden Alf-Børre Otterdal	PM Kummeneje AS
ALLIERO AS	Grønt Fokus AS	POKO-AL S.C.
ALUCON AS	Gråkjær Norge AS	Proff Vindu & Dør AS
Alupoint AS	GÅRDBRUKERSERVICE	Proffcamp AS
Alutek AS	Harmonie Norge AS	Profix AS (Vinduspesialisten AS)
AMG MONTAZA, SIA	HENT AS	PROGRE JANKOWSKI
Aradas ir Ko, UAB	H-Produkter AS	R.Daaland AS
ARCERS Norge AS	Hubrohanen AS	Rapp Bomek AS
Arnpro AS	Hugaas Entreprenør AS	Riis Dør og Vindu AS
AS GLASS-RØNNING	H-vinduet Bauge AS	Riis Glass og Metall AS
AS Metus -Est	H-vinduet Fjerdingstad AS	Roko Norge AS
Berg Byggtjenester AS	H-vinduet Magnor AS	Roschmann Konstruktionen aus Stahl und Glas GmbH
Best & Billigst AS	Høiby Snekkeri AS	Rørros Vinduer og Dører AS
Betonmast TVB Bolig AS	Hörmann Norge AS	Saga Aluminium AS
Bindalsbruket AS	IEC- Entreprenør AS	Sandvoll Handel A/S
Bjerkes Vinduer AS	Igland dør & vindu AS	Schüco International KG
Bjørlo Haugen AS	Inwido Salg AS	Selvaag Bolig ASA
Blikk Fasader AS	Isorelect Energy Products AS	SIA "SKONTO PLAN LTD"
Boj Norge AS	Jakobsen Import og Service as	Skaara Spesialvinduer AS
Bolseth Glass AS	Jeld-Wen Norge AS	Skallevoid Trevaresalg AS
Bra Interiør AS	KF Entreprenør AS	Skandinaviska Glassystem AB
Bredrup Import AS	Kjelstrup Olsen AS	Skanska Norge AS
Brødrene Dale AS	KM Element NUF	Skodje Byggvare AS
Brødrene Hansen Eiendom AS	Konsept Fasade AS	Solid Entreprenør AS
Bygg 1 Produkter AS	Kraft Glass & Aluminium AS	Sparevinduer AS
Byggimport & Service	Kruse Smith Entreprenør AS	SSC Joinex As
Byggmax Norge AS	Kvalitek Dør og Vindu AS	Staticus Norge AS
Byggmontering Møre AS	Kvams Glass AS	Stavnem & Vigrestad AS
Byggvell Vennesla AS	Laftekompaniet as	STRAUMSHEIM GLASS OG FASADE AS
Bykle Vindu AS	Lande Dør og Vindu NUF	Strømmen AS
Carlsen Fritzøe Handel AS	Lian Trevarefabrikk AS	Systembygg Haugesund AS
CG Glass Vennesla AS	Lillerønning Snekkerifabrikk AS	SØRVINDU AS
Ciroko Norge AS	Linotech AS	T.M. RAUGSTAD AS
Consto AS	Lisø Teknisk Support AS	Thermoflor BV
DDF AS	Malmerk Fassaadid AS	Tindevindu AS
Drag Industrier AS	Maximalfönster AB	Toten Windoor AS

Firmanavn	Firmanavn	Firmanavn
Drammen isolering og blikk as	Mestercamp AS	Tre Spesial AS
Dør & Vindu Gruppen AS	MesterVindu AS	Troll Trevarefabrikk AS
EIKER VINDUET ARTUR ROBERT RODZIEWICZ	Miljø Vindu AS	Tundøren AS
Ejnar Christiansen Norge AS	Morad Skandinavia AS	Tønsberg Ramme AS
ELN Norge AS	MOSS GLASS OG FASADE AS	UAB KEGESA NUF
Elverhøy Aluminium og Glass AS	Natre Vinduer AS	UAB KG Constructions
Emils Hyttebygg AS	Neptune Bolig 3 AS	Uldal AS, avd Varhaug
Entreprenørcompagniet Nord AS	Nicopan Nord AS	Uldal, avd. Birkeland
Extemplo AS	NorDan AS	UPB Holdigs
Fagvindu AS	NORDIC DØRFABRIKK AS	UPPE Ltd
Fasadeglass AS	Nordvestvinduet AS	Uvdal Bygg og Hytteosetning AS
Fauske Glass & Ramme AS	Norgesvinduet Bjørlo AS	VARIG FASADE AS
FENSTRA NUF	Norgesvinduet Svenningdal AS	Veidekke Entreprenør AS
Fjøsssystemer Bygg AS	Norimex AS	Velux Norge AS
Friva AS	NOR-INT AS	Vemundvik Termoglass AS
Fronta As	Norlock AS	Vikeså Glassindustri AS
Frøyland Produkter AS	Norsk Dør Drift AS	Villasnekkeriet AS
Funksjonell AS	Norske Metallfasader AS	Vinduer For Alle AS
Gilje Door A/S	Norwin AS	Vinduimport AS
Gilje Trevarefabrikk AS	NTG AS	Vindusleverandøren Norge AS
Glass & Låsservice Haugesund AS	Nøtterøy Dør & Vindus-forretning AS	Vintor AS
GLASSBYGG AS	O. M. Rakvåg AS	Windo System AS
Glassfabrikken	Optimera as	Älvsbyhus Norge AS